

Ranije ove godine, srpski mediji su izvestili da EBRD razmatra obezbeđivanje novog zajma od 200 miliona evra za finansijsko restrukturiranje elektroenergetske kompanije Elektroprivreda Srbije, EPS, koja je u državnom vlasništvu. B92.net je naveo reči Direktora EBRD-ja za Srbiju, Matea Patronea, da je cilj zajma pomoć finansijskom restrukturiranju EPS-a. U međuvremenu, strategija EBRD-ja za državu Srbiju, koju je njen bord direktora odobrio prošlog aprila, naglašava „ključnu ulogu banke u podsticanju energetske efikasnosti i obnovljive energije” u državi.

Međutim, pre razmatranja još jednog zajma za ovo srpsko preduzeće, preliminarne preporuke jedne analize koju je za Bankwatch sproveo stručnjak za preseljenje Rodžer Mudi - a koja će biti objavljena sledećeg meseca - pozivaju EBRD da javno prizna svoju odgovornost za ekološku štetu i kršenja ljudskih prava prouzrokovane u rudarskom basenu Kolubara počev od 2011. godine. Ova analiza procenjuje nesposobnost ili čak nespremnost srpskih državnih organa da sprovedu pravilno preseljenje koje je posledica širenja Kolubarinih Polja C i D, kao i obavezu EBRD-ja da ublaži probleme sa kojima se zajednice u kolubarskom basenu suočavaju.

U toj studiji se tvrdi da, uprkos izričitoj misiji EBRD-ja da umani emisije gasova staklene baste na mestu sagorevanja lignita, u stvarnosti, ono što je EPS radio na terenu je potpomaganje značajnog proširenja eksploatacije lignita, što je očigledno iziskivalo prinudno raseljavanje.

Sa opremom koju pokriva zajam EBRD-ja iz 2011. godine, EPS zapravo širi rudna polja. Banka je ignorisala činjenicu da je Rudarski basen Kolubara u stvarnosti jedno polje, kojim integralno upravlja jedno jedino preduzeće - RB Kolubara, koje kontroliše njegov investitor, EPS. Pošto je projekat bio namenjen za sprovođenje „Unapređenja životne sredine u Kolubari”, onda je prosto podizanje efikasnosti kopanja uglja moglo da donese tek samo neznatan doprinos postizanju tog cilja- i pritom veoma sumnjiv.

Istraživanje takođe prikazuje ozbiljne nedoslednosti i kontradikcije u vezi sa odgovarajućom studijom o proceni uticaja na životnu sredinu i društvo koja je trebalo da bude sprovedena putem konsaltinga naručenog od strane EBRD-ja. U stvarnosti, tog dokumenta nigde nema. Kako su iskopi i otpadna jalovina počeli da se prikradaju dvorištima i kućnim pragovima stanovnika, stotine meštana izašlo je na ulice da protestuje ili su peticijom zahtevali od nadležnih organa da intervenišu. Na kraju je napravljen konsenzus da je jedini način borbe sa takvim narastajućim spoljnim pritiskom da se potpuno pobegne od njega, i pokuša da se zasnuje novi život negde drugde. Nažalost, to se nije dogodilo prema standardu koji je trebalo da bude garantovan, budući da su naknade bile neadekvatne, a predložene lokacije za preseljenje nisu bile izabrane uz saglasnost ovih zajednica. Može delovati da je

preseljenje porodičnih kuća, vrtova, bašti, biznisa, grobova i grobnih parcela, zajedno sa napasanim životinjama, sprovedeno promišljeno, ali sigurno nije urađeno pravedno. Nakon isplate svojih sredstava 2011. godine, nema sumnje da je EBRD smatrala da je pred njom prilično jednostavan, vremenski ograničen zadatak. Na kraju, mogli su da odu iz Kolubare, uredno povezujući sve konce, i izjavljujući da je projekat „unapređenja životne sredine” završen. Da su izvršili odgovarajuću pažljivu proveru i potpunu procenu društvenog uticaja, pojačanu podjednako merom ljudskih prava, pre isplate sredstava, trebalo je da shvate da je ovaj projekat mnogo veći izazov i složeniji nego što je prvobitno delovalo, a zatim da odu.

Izvor; Bankwatch